

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Naschrift

Schreiner, A.

Publication date

2010

Document Version

Final published version

Published in

Recht der Werkelijkheid

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Schreiner, A. (2010). Naschrift. *Recht der Werkelijkheid*, 31(2), 54.
http://www.bjutijdschriften.nl/tijdschrift/rechtderwerkelijkheid/2010/2/RdW_1380-6424_2010_031_002_006.pdf

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Naschrift

Agnes Schreiner

Ik ben blij met Roland Pieriks reactie, omdat zijn repliek op mijn forumbijdrage het schrijven ervan naar mijn mening rechtvaardigt. Ik probeer inderdaad duidelijk te maken dat niet alleen onze juridische gedachten, instituties en constructies contextafhankelijk zijn, wat niet hetzelfde is als ze houden voor essentieel. Ik verdedig de stelling dat ook de metajuridica contextgebonden is. Daarbij houd ik een pleidooi voor het onderzoeken van die contextgebondenheid, in de hoop dat de grenzen van een gegeven variant van metajuridisch denken kan worden aange-toond en ingezien. Pierik is met zijn bijdrage en in debat met mij bereid om dat te onderzoeken. Maar overtuigd van het belang heb ik hem (nog) niet. In ieder geval niet voor de rechtsfilosofie.

In zijn reactie op mijn forumbijdrage neemt Pierik aan dat het continentale en het Anglo-Amerikaanse model gebaseerd is op een liberaal-democratisch fundament. Dat noemt hij essentieel. Het gaat om een gezamenlijke liberaal-democratische grondslag die niet te ontkennen zou zijn. Natuurlijk is het aan filosofen eigen om naar principes, fundamenteën, standaarden en grondslagen op zoek te gaan; deze als onderliggend of bovenstaand te construeren. De contextafhankelijkheid lijkt dan voor de rechtsfilosofie pas te komen of te ontstaan als deze principes, met Pieriks woorden, ‘gematerialiseerd’ worden in de instituties van concrete samenlevingen of verschillend ‘geïmplementeerd’. Ook verschijnt de contextgebondenheid als de algemene metajuridische theorie een eigen ‘uitwerking’ krijgt naar concrete samenlevingen. Iets wat iedere rechtsfilosoof schijnt te weten en waarvoor mijn waarschuwing niet (meer) nodig is.

Los van het feit ik juist geïnteresseerd ben in de concretisering en de vertaalslagen die daarmee gepaard gaan, anders gezegd in de contextualisering, geldt mijn waarschuwing ook het feit dat die principes door de betreffende filosoof gevonden worden in een context. En in de bepaling wat een eerste principe is en wat een tweede, bijvoorbeeld, wordt de context meegenomen. Een theorie is niet contextonafhankelijk.

Over het belang om metajuridische vraagtekens te zetten bij de (vermeende) liberaal-democratische grondslagen van de westerse wereld, zou ik graag bij een andere gelegenheid een verhaal willen afsteken.